

ΦΩΤΟΚΑΤΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΥΣΑΕΡΙΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΣΕ ΘΕΡΜΙΚΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΟ TiO_2 ΜΕ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΠΛΑΤΙΝΑΣ

Πουλάκης Ευάγγελος, Φιλιππόπουλος Κωνσταντίνος

Εργαστήριο Τεχνικής Χημικών Διεργασιών, Σχολή Χημικών Μηχανικών, ΕΜΠ, Ηρώων Πολυτεχνείου 9, Αθήνα

Τα καυσαέρια των αυτοκινήτων συνεχίζουν να αποτελούν σήμερα βασικό περιβαλλοντικό πρόβλημα, με την ταυτόχρονη ύπαρξη CO , NO και υδρογονανθράκων να τα καθιστά δύσκολα στην επεξεργασία τους. Η αυτοκινητοβιομηχανία τις τελευταίες δεκαετίες για την επεξεργασία χρησιμοποιεί τους τριοδικούς καταλύτες οι οποίοι περιέχουν πολύτιμα μέταλλα όπως πλατίνα, παλλάδιο και ρόδιο. Η υψηλή τιμή αυτών των μετάλλων καθώς και η μικρή απόδοση των τριοδικών καταλυτών τα πρώτα λεπτά λειτουργίας στην εκκίνηση της μηχανής, όπου η θερμοκρασία των καυσαερίων είναι χαμηλή, δημιουργούν την ανάγκη για την ανάπτυξη μιας εναλλακτικής τεχνικής επεξεργασίας.

Στη παρούσα εργασία προτείνεται η φωτοκαταλυτική επεξεργασία των καυσαερίων η οποία πλεονεκτεί έναντι των τριοδικών καταλυτών επειδή η επεξεργασία γίνεται σε ήπιες συνθήκες θερμοκρασίας και επειδή δεν απαιτεί αναγκαστικά τη χρήση πολύτιμων μετάλλων και κυρίως ρόδιου.

Ως καταλύτης χρησιμοποιήθηκε θερμικά επεξεργασμένο TiO_2 -P25 στους 600C με στόχο την ενίσχυση της οξειδωσης του CO μέσω της αλλαγής της αναλογίας ανατάσιου/ρουτήλιου και στη συνέχεια στο καταλύτη προστέθηκε 1% πλατίνα με τη μέθοδο του ξηρού εμποτισμού. Ο καταλύτης τοποθετήθηκε σε δακτυλιοειδή αντιδραστήρα με επιφάνεια 121,5 cm^2 με δυνατότητα ανακύκλωσης μέσω αντλίας ώστε να διαμορφωθούν συνθήκες πλήρους ανάμιξης στο εσωτερικό του. Η σύσταση της τροφοδοσίας του αντιδραστήρα είναι ίδια με τυπική σύσταση καυσαερίων αυτοκινήτων στη στοιχειομετρία: 1000ppm NO , 0.7% CO , 225ppm CH_4 , 450ppm C_3H_6 , 225ppm C_3H_8 , 15% CO_2 , 0.3% H_2 , 0.777% O_2 . Συνολικά έγιναν πειράματα με όλους τους ρύπους ώστε να μελετηθεί η απόδοση του καταλύτη σε πραγματική σύσταση καυσαερίων και επιπλέον έγιναν πειράματα ώστε να μελετηθούν ξεχωριστά οι αντιδράσεις που πραγματοποιούνται στον καταλύτη με στόχο την εύρεση της κινητικής.

Από τα πειράματα οξειδωσης του CO παρατηρήθηκε ότι η μεταβολή της αναλογίας ανατάσιου/ρουτήλιου λόγω της θερμικής επεξεργασίας του TiO_2 , οδήγησε σε αύξηση της μετατροπής του CO σε σχέση με τον μη θερμικά επεξεργασμένο καταλύτη. Από τους υδρογονάνθρακες το C_3H_6 επιλέχθηκε για να μελετηθεί η οξείδωσή του, ως ο κύριος υδρογονάνθρακας στα καυσαέρια, και παρατηρήθηκε επίσης αύξηση της μετατροπής. Ακόμα μελετήθηκε η επίδραση της συγκέντρωσης του οξυγόνου και της υγρασίας στη τροφοδοσία και από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων εκτιμήθηκε η έκφραση του ρυθμού για το CO και C_3H_6 με χρήση των μηχανισμών L-H και Eley-Rideal.

Για το NO έγιναν πειράματα με και χωρίς υγρασία για να παρατηρηθεί η τυχόν ύπαρξη αντίδραση διάσπασης σε N_2 και O_2 , όπως και πειράματα με την προσθήκη οξυγόνου για να εξεταστεί η ύπαρξη αντίδρασης οξειδωσης η οποία είναι ανεπιθύμητη λόγω της παραγωγής HNO_3 το οποίο μπορεί να αποδραστηκοποιήσει τον καταλύτη. Ακόμα έγιναν πειράματα μεταξύ NO και C_3H_6 με και χωρίς την παρουσία οξυγόνου και υγρασίας ώστε να μελετηθεί η αντίδραση οξειδωαναγωγής και από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων εκτιμήθηκε η έκφραση του ρυθμού.

Από την φωτοκαταλυτική επεξεργασία του μίγματος των καυσαερίων στη στοιχειομετρία παρατηρήθηκε πολύ μικρή μετατροπή του CO παρόλο την καλή απόδοση του καταλύτη στα πειράματα οξειδωσης. Αυτό οφείλεται κυρίως στις ανταγωνιστικές αντιδράσεις οξειδωσης των υδρογονανθράκων και της αντίδρασης οξειδωαναγωγής του C_3H_6 με το NO κατά τις οποίες η προσρόφηση του C_3H_6 είναι πιο ισχυρή σε σχέση με το CO όπως υποδεικνύουν και οι εκφράσεις των κινητικών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η φωτοκαταλυτική επεξεργασία των καυσαερίων είναι αρκετά υποσχόμενη λόγω της απόδοσης στον καταλύτη στη μείωση των εκπομπών σε NO και υδρογονάνθρακες ενώ περαιτέρω έρευνα χρειάζεται πάνω στην ενίσχυση της απόδοσης της οξειδωσης του CO .